

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑” ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยรูปแบบการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ งานวิจัยเชิงคุณภาพ

งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ได้ศึกษาเอกสาร (Documentary research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑

๓.๑.๒ งานวิจัยเชิงปริมาณ

งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ศึกษาเชิงสำรวจข้อมูล (Survey Research) สถิติพรรณนาที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการปกครองคณะสงฆ์ที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑ โดยมีการแบ่งกลุ่มเป็น ๓ กลุ่ม คือกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึก สทนากลุ่มเฉพาะ และกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ งานวิจัยเชิงคุณภาพ

งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้สัมภาษณ์ (Key informant) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป/คน ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. พระเทพรัตนสุธี (สมศักดิ์ โชติธโร) เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี และเจ้าอาวาสวัดเขียนเขต ตำบลบึงยี่โก อำเภोधัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

๒. พระราชปริยัติเวที (สุชาติ กิตติปัญญา) รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร และเจ้าอาวาสวัดสุวรรณาราม แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

๓. พระโสภณสุตาลังการ (สไฉ สุวโร) เจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี และเจ้าอาวาสวัดบัวขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

๔. พระครูอาทรศาสนกิจ (สุเทพ อาภากร) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหัวลำโพง แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

๕. พระครูปริยัติธรรมคุณ (เจริญ จิรวทโน) เจ้าอาวาสวัดขานีหัตถการ และเจ้าคณะแขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

๖. พระครูสุทธิกิจโกศล (สมภพ สุวโจ) เจ้าอาวาสวัดอินทาราม ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

๗. พระมหาเจริญ สุทธิญาณเมธี ดร., ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดชลประทานรังสฤษฎี ตำบลบางตลาด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

๘. พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธรรมเมธี) เจ้าอาวาสวัดแคนอก ตำบลบางกระสอบ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

๙. พระมหาถาวร ธีรจิตโต เจ้าอาวาสวัดบางหลวง ตำบลบางหลวง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

๑๐. พระมหาไพบุลย์ ฐิตธมโม เจ้าอาวาสวัดไก่อเตี้ย ตำบลกระแซง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

๑๑. พระครูปทุมเขตวิกรม (สมพงษ์ รวิณโณ) เจ้าอาวาสวัดนาวง ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

๑๒. พระครูมงคลวิลาส (ไพโรจน์ ฐิริปัญโญ) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดคันลัด ตำบล พระประแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

๑๓. พระครูปรีชาธรรมวิจิตร (จิตรกร อภิวิโร) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดทรงธรรม ตลาด อำเภพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

๑๔. พระครูสุนทรสุตสาร (พยุ่ง กตปัญโญ) เจ้าอาวาสวัดทองคั้ง ตำบล บางหญ้าแพรก อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

๑๕. พระครูธรรมธรรสายัณห์ ฐิตปัญโญ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดด่านสำโรง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

๑๖. นายบุญเชิด กิตติธรางกุล ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นนทบุรี

๑๗. นายจิรวิชัย นิยมธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดปทุมธานี

๑๘. นายพิศาล แซ่มโสภา ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด สมุทรปราการ

๓.๒.๒ การสนทนากลุ่มเฉพาะ

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน ซึ่งมีรายชื่อดังต่อไปนี้

๑. พระครูนนทธรรมาภรณ์ (สมนึก กลยานธมโม) เจ้าคณะอำเภอปากเกร็ด

๒. พระครูนนทคุณวิสุทธิ (สมพงษ์ สุทธิจิตโต) เจ้าคณะตำบลบางพูด

๓. พระครูปลัดกิตติวัฒน์ (ประยูร ธมมวโร) เจ้าคณะตำบลปากเกร็ด

๔. พระครูกิตติเขมาภิรม (สมพงษ์ สุทธิจิตโต) เจ้าอาวาสวัดหงส์ทอง จังหวัดนนทบุรี

๕. พระครูสิริธรรมภาณ (นันทฤชัย อภิเทโว) เจ้าอาวาสวัดละหาร จังหวัดนนทบุรี

๖. พระครูวินัยธรรมนิก สิริธมโน เจ้าอาวาสวัดกลางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

๗. พระครูกิตตินนทคุณ (ชูเกียรติ ฐิตคุโณ) เจ้าอาวาสวัดบางจาก จังหวัดนนทบุรี

๘. นายมานพ ปันสุน ผู้ชำนาญการด้านการจัดการ

๙. นายสมชาย เทียงอ่ำ ไวยาวัจกรวัดกุ จังหวัดนนทบุรี

๑๐. นายธีรพงศ์ พิงเร็ว นักวิชาการศาสนาชำนาญการ สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ

๓.๒.๓ งานวิจัยเชิงปริมาณ

งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นแจกแบบสอบถามแก่พระสงฆ์ ธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี

และจังหวัดสมุทรปราการ

ประชากร ได้แก่ พระสังฆาธิการ จำนวน ๑,๓๙๖ รูป^๑

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสังฆาธิการ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน^๒ (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๙๗ รูป

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
๑	พระสังฆาธิการ ในกรุงเทพมหานคร	๕๘๐	๒๒๖
๒	พระสังฆาธิการ ในจังหวัดนนทบุรี	๓๒๔	๑๗๕
๓	พระสังฆาธิการ ในจังหวัดปทุมธานี	๒๕๗	๑๕๒
๔	พระสังฆาธิการ ในจังหวัดสมุทรปราการ	๒๓๕	๑๔๔
สรุปรวม		๑,๓๙๖	๒๙๗

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณ ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) การสัมภาษณ์แบบมี โครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี หลักพุทธธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. การสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์ตามระเบียบวิจัย
๓. การนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
๔. การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

^๑สำนักงานเจ้าคณะภาค ๑, สถิติพระภิกษุสามเณร, (กรุงเทพมหานคร: วัดชนะสงคราม, ๒๕๕๘), หน้า ๑๙.

^๒ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ, (กรุงเทพมหานคร: บิซซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๙.

๕. การจัดพิมพ์เครื่องมือการวิจัยฉบับที่สมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

๓.๓.๒ งานวิจัยเชิงปริมาณ

งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากร ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักพุทธธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. การกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
๓. การสร้างแบบสอบถามตามระเบียบวิจัย

๔. การนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item Objective Congruence) และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ดังต่อไปนี้

(๑) ดร.พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๒) ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๓) อาจารย์ ดร.ยุทธนา ปราณิต อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๔) อาจารย์ ดร.สุภกิจ โสทัต อาจารย์พิเศษภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

(๕) อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร เลขานุการหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. การนำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในคณะสงฆ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาความเที่ยงตรง (Reliability) โดยการหาค่าแอลฟา (Crobach's Alpha) เท่ากับ ๐.๙๘๓

๖. การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

๗. การจัดพิมพ์เครื่องมือการวิจัยฉบับที่สมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ติดตามการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งงานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ งานวิจัยเชิงคุณภาพ

งานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ผู้วิจัย ได้จัดเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๘ รูป/คน

๒. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๙ รูป/คน

๓. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓.๔.๒ งานวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังต่อไปนี้

๑. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๕ คน

๒. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอแจกแบบสอบถามทดสอบแก่บุคลากรที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรจำนวน ๒๙๗ รูป จากประชากรจำนวน ๑,๓๙๖ รูป เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนาความ ดังต่อไปนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล
๒. การจัดลำดับข้อมูล
๓. การสัมภาษณ์/สนทนากลุ่ม
๔. การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย สถิติพรรณนาสำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและพรรณนาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการปกครองคณะสงฆ์ที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๑ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน นอกจากนั้น เถนถ์การแปลผลค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น^๓ ดังต่อไปนี้

- ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

^๓พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน, “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).